

kirke og dens arkitektoniske Slægtforhold. Jævnlig tog Ussing til Orde i Debatter om kunstneriske og kunsthistoriske Spørgsmaal, og den livfulde og aandfulde Forsker bevarede sig frisk og ungdommelig selv i sin høie Alderdom. *Joh. Stp.*

Den ansete svenske Litteraturhistoriker Gustaf Ljunggren, f. 1823, fra 1859 til 1889 Professor ved Lunds Universitet, Medlem af det svenske Akademi, er død 31. August 1905. Blandt hans Arbejder skal fremhæves: *Svenska drammat intill slutet af sjuttonde århundradet* (1864), *Svenska akademien historia 1786—1886*, 1.—2. D. (1886) samt især: *Svenska vitterhetens häfder efter Gustaf III's död*, 1.—5. D. (gaar til 1821; 1873—95). Desuden har han forfattet Teksten til *Skånska herregårdar*, 1.—6. D. (1853—63) og udgivet en Afhandling om *St. Knuts gillet i Lund* (1869).

I Anledning af Professor J. E. Sars' 70 aarige Fødselsdag i Oktbr. 1905 har en Række af hans Venner og Disciple samlet sig om Udgivelsen af et ham tilegnet Festskrift *Historiske Afhandlinger*. (Kristiania, 1905). Skriftet har et mangeartet Indhold. Til almindelig Kultur-, Sprog- og Religionsforskning hører Chr. Collins Afhandling: *Hvad er Kultur*, Hjalmar Falks *Forelæsning om Sprogets Oprindelse*, og W. Schencke's *Religionshistoriske Bemærkninger angaaende kristelige Sakramenter*. Fransk Historie behandles af Otto Andersen i en Karakteristik af *Catharina af Medicis*. Gerhard Gran redegør for *Holbergs „Indledning til Naturretten“* med Betoning dels af Pufendorfs Paavirkning paa Holberg, dels af Sammenhængen mellem dennes naturretlige Studier og hans almindelige Samfundsinteresse. Størst Plads indtager dog, som naturligt, Bidragene til norsk Historie. E. Bull giver *Bidrag til Jemtlands Historie fra Kristian III. til Kristian IV.* Yngvar Nielsen undersøger i en Afhandling om *De gamle Helligdomme paa Selja* Maaden, hvorpaa den ældste kristelige Kultus afløste den hedenske, og katolske Helgener blev dyrkede, hvor der før havde været Kultussteder for hedenske Guddomme. Ebbe Hertzberg vil gennem en Undersøgelse af *Vore ældste Lovtexters oprindelige Nedskrivelsestid* paavise at den første skriftlige Optegnelse af

Kristenretterne har fundet Sted før Indførelsen i Aarene c. 1111—20 af den tvungne Tiende, og at der snart derpaa tillige er fulgt Optegnelsen af den verdslige Ret. A. Taranger har udgivet og kommenteret *Oslo's ældste Byprivilegium*. Alexander Bugge hævder i *Et lidet Bidrag til Spørgsmaalet om Norges Nedgang i det 14. Aarhundred*, at Grunden til denne Nedgang maa søges i, at man ikke fulgte med i den almen-europæiske Skibsbygningskunsts Udvikling, men beholdt de mindre, gammeldags Skibe, hvorved baade Krigs- og Handelsflaaden kom til at staa tilbage for Hanseaternes. Osc. Alb. Johnsen har skrevet *Nogle Anmærkninger til Bygsellovgivningens Historie i det 16. Aarhundred*, hvori han opponerer mod den antagne Mening, at Livsfæstet er indført som juridisk Pligt i Midten af det nævnte Aarhundrede; han hævder, at der kun er Tale paa Kronens og Kirkens Gods om et faktisk, af Kronen bevilget Livsfæste og paa de private Ejendomme om et Fæste med kontraktmæssig fastsat Varighed, der udstrækker sig til en længere Række af Aar eller til Lejerens hele Levetid. Endelig har Halvdan Koht i en paa Maalet skrevet Afhandling: *Fyrebuing til norsk politikk* givet en Udsigt over de norske Bønders Kamp mod Embedsvælden fra det 16. Aarhundrede til Begyndelsen af det 19., og ser i den sammen med Haugianismen Indledningen til Bondepolitikken af 1830.

Cand. mag. Osc. Alb. Johnsen har udgivet et større Skrift: *Bohuslens Eiendomsforhold indtil omkring Freden i Roskilde. En historisk-topografisk-statistisk Studie* (Kristiania, 1905), og som et Slags Supplement hertil fremtræder samme Forf.'s Afhandling i Norsk historisk Tidsskrift 4. R., 3. Bd.: *Bidrag til Oplysning om Befolkningsforholdene og Almuens økonomiske Stilling i Bohusten før Afstaaelsen, 1528—1658*. Disse Arbejder er byggede paa et meget indgaaende Studium af Jordebøger, Skattemandtal, Regnskaber og lign. Kilder og har en særdeles stor Værdi, ikke alene i speciel topografisk Henseende, men ogsaa i almindelig historisk. Ved en i det enkelte gaaende Undersøgelse er det lykkedes Forf. at bestemme Kirkegodsets, Krongodsets og Adelsgodsets Størrelse

paa forskellige Tidspunkter, og han har ogsaa stræbt at forklare Aarsagerne til Vekslingerne i Ejendomsforholdene. Tillige har han med Sikkerhed kunnet fastslaa Op- og Nedgangen i Bøndernes økonomiske Forhold; nogen Tvivl kan der derimod nok opstaa med Hensyn til Slutningerne fra Skattheyderne til Folkemængden; Forholdstallet 1:10 er usikkert. Men det tør vel siges, at i det hele findes der ikke hidtil nogen saa omhyggelig, grundig og omsigtsfuld Behandling af de nævnte Emner for nogen anden norsk eller dansk Landsdel, og Forf.'s Eksempel fortjener i høj Grad Efterligning.

Paa svensk Grund har den danske Historiker Knud Fabricius offentliggjort nogle Bidrag til Nordens Historie i Middelalderens sidste Tid. Under Titelen *En nordisk Lensmands Liv i det 15. Aarhundrede* belyser han i det svenske Historisk Tidsskrift (1904) Akselsønnernes Historie under stadigt Hensyn til den større Fremstilling, som Frk. Alexandra Skoglund har givet deraf i en Upsaladisputats fra 1903. Især dvæler han ved Iver Akselsøn som Indehaver af Gotland, og han kan derved støtte sig paa et fyldigt Regnskab over Hr. Ivers Indtægter og Udgifter i Aarene 1485—87, som han har fundet i det svenske Rigsarkiv. Denne Kilde har Fabricius nærmere udbyttet i en Afhandling i *Antiqvarisk Tidsskrift för Sverige*, XVII. Han kaster nyt Lys over Øens Skatteforhold, og han prøver, hvorledes Lønninger og Priser paa Gotland staar til, hvad der samtidig betaltes i Nordens andre Egne og i Europa. Især disse sidste Undersøgelser har megen almindelig Interesse, og bl. a. oplyses det morsomt, hvor dyrt Hanseaterne lod sig de Krydderier betale, som de tilførte Norden.

Kr. E.

Rigsarkivar C. T. Ohdner efterlod ved sin Død færdigt Manuskript til 1ste Hæfte af 3dje og sidste Del af hans store Værk: *Sveriges politiska Historia under Konung Gustaf III:s Regering*. Dette er nu udgivet (Stockholm 1905) og behandler Forberedelserne til og Begyndelsen af Krigen med Rusland, Anjalaforbundet og det danske Indfald i Bohuslen.

I Lighed med Foretagender i andre Lande er der nu i England begyndt Udgivelsen af et stort Samlingsværk be-